

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПЗВО «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА АКАДЕМІЯ ІВАНА
ЗОЛОТОУСТОГО»**

Факультет гуманітарних наук

Кафедра Богослов'я

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Етика екології

Освітньо-професійна програма Богослов'я

Спеціальність 041 Богослов'я

Галузь знань 04 Богослов'я

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 3 від 03 овтня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Етика екології
Викладач (-і)	П'яста Руслан Михайлович
Контактний телефон викладача	0976179448
E-mail викладача	pyastaua@gmail.com
Формат дисципліни	Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки
Обсяг дисципліни	90 год. 3 кредити ECTS 30 лекцій, 15 практичних, 3 індивідуальна робота з студентами, 42 самостійна робота студентів
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://ifaiz.edu.ua/novyny/690-sylabusy-kb-mag.html
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Екологічна етика є невід'ємною складовою частиною предмету морального богослов'я. Як один із розділів моральної теології екологічна етика це богословська нормативна наука про добре та правильне життя (відповідальне) та поведінку людини на дорозі відкритій людині Ісусом Христом, яка веде людину до остаточного єднання з Пресвятою Трійцею.</p> <p>Особливістю екологічної етики є те що вона розглядає насамперед одну частину чи сферу життєвої дороги людини до Бога, а саме сферу життєдіяльності людини по відношенні свого природнього довілля, однак, у взаємозв'язку з іншими сферами життя та відповідальності. При тому визнається правдива сутність, вартість і призначення всього світу божого створіння у його різноманітності та властива цінність кожного окремого створіння згідно задуму Творця (творчому проєкті Бога), а відповідно визначається також відповідальність людини за все створіння довірене їй Творцем на догляд та збереження, але також впорядкування та культивування.</p> <p>Навчальний курс Етика екології читається в богословських навчальних закладах для студентів, які здобувають ступінь магістра богослов'я, як вибіркового предмету.</p>	
3. Мета та завдання курсу	
<p>Мета викладання дисципліни Етика екології є набуття студентами знань. вмінь про добре та відповідальне життя у сфері життєвої дороги до Бога, а саме життєдіяльності людини по відношенні свого природнього довілля у взаємозв'язку з іншими сферами життя та відповідальності.</p> <p>Завдання навчального курсу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. окреслити екологічний вимір життя у Христі; 2. визначити християнські принципи ставлення до створеної Богом природи; 3. висвітлити екологічні чесноти як ознаки нашого божественного життя; 4. представити ставлення до створіння, яке є запорукою досягнення вічності. 	
4. Компетентності (результати навчання)	
<p>У результаті вивчення дисципліни студент повинен отримати:</p> <p>інтегральні компетентності:</p> <p>ІК-1 Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог</p> <p>загальні компетентності:</p> <p>ЗК-6 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо</p> <p>ЗК-7 Здатність спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань</p> <p>ЗК-10 Здатність до управління комплексними діями або проєктами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах</p> <p>ЗК-11 Здатність до відповідальності за розвиток професійного знання і практик</p> <p>ЗК-14 Здатність до розв'язання складних проблем, що потребує оновлення та інтеграції</p>	

знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог

фахові компетентності:

ФК-4 Здатність викладати богословські предмети різним аудиторіям за допомогою різних методів

ФК-5 Здатність визначати взаємозв'язок між богослов'ям та іншими галузями знань

ФК-10 Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати богословських досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій

ФК-13 Вміння здійснювати інформаційне, матеріальне, фінансове та кадрове впровадження результатів дослідження в релігійному та суспільному середовищі

ФК-20 Здатність виявляти, здійснювати постановку та розв'язувати наукові проблеми, провадити дискусії та розширювати знання в галузі богослов'я і релігієзнавства

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН-1 Мати критичне розуміння сучасної богословської проблематики та методів її осмислення у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей

ПРН-2 Застосовувати широке знання і глибоке розуміння богословських питань у міждисциплінарних дослідженнях

ПРН-3 Відтворювати основні історичні і сучасні підходи контекстуального розуміння і застосування Святого Письма

ПРН-6 Узагальнювати богословські знання на індивідуальному або суспільному рівні з урахуванням соціальних або етичних питань

ПРН-8 Володіти і застосовувати різні загальні та спеціальні методи богословського дослідження

ПРН-18 Критично та системно аргументувати богословську позицію на підставі відповідного аналізу, оцінки і синтезу богословських знань і навичок

ПРН-22 Знати віровчительне розуміння Святого Письма в Католицькій Церкві

ПРН-23 Знати головні завдання біоетики, загальні біоетичні принципи, біоетичні маніпуляції в царині медицини, моральне вчення Церкви стосовно біоетичних питань

ПРН-24 Розуміти небезпеки та наслідки лобювання нетрадиційних сексуальних орієнтацій, проблеми гендерного виховання в сучасному світі

ПРН-25 Розуміти проблеми морального релятивізму в сучасному світі

ПРН-26 Знати екологічну проблематику та мати уявлення про шляхи подолання різного роду особистісних залежностей

ПРН-33 Знати християнське вчення про людину в різних історичних періодах, святоотцівський антропологічний підхід

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні *знати*:

- виникнення та розвиток етики екології;
- морально-етичні засади та принципи етики екології, які ґрунтуються на істинних цінностях і об'єктивних моральних нормах;
- обґрунтувати моральну оцінку найбільш дискусійних питань, що стосуються світу Божого творіння;
- вченні Церкви стосовно екологічних проблем та захисту природи;
- головні документи Церков, які нормують сферу етики екології;

Фахові (предметні) компетентності:

Аналізувати державні нормативні акти у сфері екології щодо їх відповідності засадам екологічної етики, вченню Церкви та істинним цінностям;

Досліджувати специфіку екологічних проблем в Україні, стан перспективи розвитку екологічної етики, вплив екологічних засад на ефективність діяльності органів вдали та закладів охорони здоров'я;

Розробляти наукові обґрунтовані рекомендації відносно шляхів і засобів розв'язання екологічних проблем;

Застосовувати набуті знання у професійній діяльності;

Представити об'єктивну моральну оцінку багатьом сучасним екологічним викликам на основі вчення Католицької Церкви.

Знання історії морально-богословської традиції та здатність застосовувати в процесі досліджень і у пошуках способів вирішення моральних проблем в сучасному контексті.

5. Організація навчання курсу	
Обсяг курсу	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
семінарські заняття / практичні / лабораторні	15
Індивідуальна робота з студентами	3
самостійна робота	42

Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальності	Курс навчання (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий
I	041.Богословя	5	Вибірковий

Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання на сам. Роб. Студ.: Кількість год	Вага оцін ки	Термн викон.
1. Екологічна етика – складова частина моральної теології	Лекція 2 год.	1. Відповідальність за створіння у вченні Папи Венедикта XVI / Бюро УГКЦ з питань екології. – Івано- Франківськ: Нова зоря, 2012. 2. Папа Іван Павло II на тему створіння та екології. Збірник фрагментів документів на екологічну тематику / Екологічний центр Івано-Франківської Єпархії. – Івано- Франківськ: Видавництво ІФТА, 2006. 3. Відповідальність за створіння в Європі / Документи консультативних нарад з питань природного довкілля Ради Єпископських Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 292 с. 4. Добровольський В. Екологічні знання. Харків 2005. 5.Зербіно Д. Гжегоцький М. Екологічні катастрофи в світі та Україні. Львів 2005. 6. Йонас Г. Принцип			

		<p>відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Лібра. Київ 2001.</p> <p>7.Крисаченко В. Хилько М. Екологія. Культура. Політика: Концептуальні засади сучасного розвитку. Київ 2002.</p>			
<p>2. Екологія на шляху розвитку: від біологічної науки до теологічної етики</p>	<p>Лекція 2 год.</p>	<p>1. Білявський Г. Фурдуй Р. Костіков І. Основи екології. Підручник. 2-ге вид.- Київ, 2005.</p> <p>2. Відповідальність за створіння в Європі / Документи консультативних нарад з питань природного довкілля Ради Єпископських Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 292 с.</p> <p>3. Добровольський В. Екологічні знання. Харків 2005.</p> <p>4. Зербіно Д. Гжегоцький М. Екологічні катастрофи в світі та Україні. Львів 2005.</p> <p>5. Екологічний вісник. Божий дивосвіт // щомісячний додаток до Нової Зорі.60.</p> <p>Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Лібра. Київ 2001.</p>			
<p>3. Екологічна криза: основні джерела та наслідки</p>	<p>Лекція 3 год.</p>	<p>1. Маєр-Абіх К. Повстання на захист природи. Від довкілля до спільносвіту. Пер з нім. Анатолія Єрмоленка. Лібра. Київ 2004.</p> <p>2. Матеріали міжнародної наукової конференції “Духовність як основа сталого розвитку сучасного</p>	<p>3 год. Таблиця № 1</p>	<p>4 б.</p>	<p>1 тижде нь</p>

		<p>українського суспільства:соціокультурний, релігійний, еколого-економічний і мистецький аспекти”. Львів 2008.</p> <p>3. Мишаткина Т. Этика. Новое знание. Минск. 2002, 273-303: Экологическая этика.</p> <p>16. Християнин і світ. №3: Світ довкілля та екології.</p> <p>4. Церква і соціальні проблеми. Екологія, економіка і християнська мораль: українська дійсність і перспективи. Збірник матеріалів Другої Міжнародної наукової конференції “Церква і соціальні проблеми”. Місіонер. Львів 2000.</p>			
<p>4. Чи достанім є “чисте знання” для вирішення екологічної кризи?</p>	<p>Лекція 2 год.</p>	<p>1. Білявський Г. Фурдуй Р. Костіков І. Основи екології. Підручник. 2-ге вид.- Київ, 2005.</p> <p>2. Відповідальність за створіння в Європі / Документи консультативних нарад з питань природного довкілля Ради Єпископських Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 292 с.</p> <p>3. Добровольський В. Екологічні знання. Харків 2005.</p> <p>4. Зербіно Д. Гжегоцький М. Екологічні катастрофи в світі та Україні. Львів 2005.</p> <p>5. Екологічний вісник. Божий дивосвіт // щомісячний додаток до Нової Зорі.</p> <p>6. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Лібра. Київ 2001.</p>			

<p>5. Філософська дискусія, щодо основ етики довкілля</p>	<p>Лекція 2 год.</p>	<p>1. Крисаченко В. Хилько М. Екологія. Культура. Політика: Концептуальні засади сучасного розвитку. Київ 2002. 2. Кундієв Ю. (ред.) Антологія біоетики. БаК. Львів 2003. Розділ 8. Біоетика і довкілля. (с.417-459); розділ 9: с. 464-469: Нейко Є. М. та інш. Біоетичні аспекти екологічної освіти у вищих навчальних медичних закладах). 3. Маєр-Абіх К. Повстання на захист природи. Від довкілля до спільносвіту. Пер з нім. Анатолія Єрмоленка. Лібра. Київ 2004. 4. Матеріали міжнародної наукової конференції “Духовність як основа сталого розвитку сучасного українського суспільства: соціокультурний, релігійний, еколого-економічний і мистецький аспекти”. Львів 2008. 5. Мишаткина Т. Этика. Новое знание. Минск. 2002, 273-303: Экологическая этика.</p>	<p>3 год. Таблиця № 2</p>	<p>3 б.</p>	<p>1 тижде нь</p>
<p>6. Антропологічні чинники екологічної кризи</p>	<p>Семинар 5 год.</p>	<p>1. Відповідальність за створіння у вченні Папи Венедикта XVI / Бюро УГКЦ з питань екології. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2012. 2. Шеремета В. Екологічний дороговказ: маленькі поради для великих змін.- Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009.- 160 с. 3. Відповідальність за створіння в Європі / Документи консультативних нарад з питань природного довкілля</p>	<p>5 год. Питання для обговорення: 1. Забруднення повітря 2. Забруднення води 3. Забруднення землі 4. Знищення лісів</p>	<p>5 б.</p>	<p>2 тижні</p>

		Ради Єпископських Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 292 с. 4. Зербіно Д. Гжегоцький М. Екологічні катастрофи в світі та Україні. Львів 2005.			
7. Християнська екологічна етика	Лекція 3 год.	1. Відповідальність за створіння в Європі / Документи консультативних нарад з питань природного довкілля Ради Єпископських Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 292 с. 2. Екологічний вісник. Божий дивосвіт // щомісячний додаток до Нової Зорі. 3. Матеріали міжнародної наукової конференції “Духовність як основа сталого розвитку сучасного українського суспільства: соціокультурний, релігійний, еколого-економічний і мистецький аспекти”. Львів 2008. 4. Церква і соціальні проблеми. Екологія, економіка і християнська мораль: українська дійсність і перспективи. Збірник матеріалів Другої Міжнародної наукової конференції “Церква і соціальні проблеми”. Місіонер. Львів 2000.	4 год. Написати спільні і відмінні елементи в навчанні Старого та Нового Завітів щодо світу Божого творіння	4 б.	2 тижні
8. Екологічний вимір чеснот (їх значення для збереження створіння)	Лекція 4 год.	1. Відповідальність за створіння у вченні Папи Венедикта XVI / Бюро УГКЦ з питань екології. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2012. 2. Папа Іван Павло II	3 год. Таблиця № 3	3 б.	2 тижні

		<p>на тему створіння та екології. Збірник фрагментів документів на екологічну тематику / Екологічний центр Івано-Франківської Єпархії. – Івано-Франківськ: Видавництво ІФТА, 2006.</p> <p>3. Життя у Христі. Моральна катехиза / Комісія у справах катехизації при патріаршій курії. – Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2004. – 179 с.</p> <p>4. Шеремета В. Екологічний дороговказ: маленькі поради для великих змін.- Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009.- 160с.</p> <p>5. Відповідальність за створіння в Європі / Документи консультативних нарад з питань природного довкілля Ради Єпископських Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 292 с.</p>			
9. Формування чеснот у збереженні створеного світу	Семінар 4 год.	<p>1. Відповідальність за створіння в Європі / Документи консультативних нарад з питань природного довкілля Ради Єпископських Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 292 с.</p> <p>2. Екологічний вісник. Божий дивосвіт // щомісячний додаток до Нової Зорі.</p> <p>3. Матеріали міжнародної наукової</p>	5 год.	5 б.	3 тижні
		<p>Питання для обговорення:</p> <p>1. Завдання Церкви у збереженні природного довкілля</p> <p>2. Сакраментальне життя у екологічному вимірі</p> <p>3. Екологічне вчення Церкви</p>			

		<p>конференції “Духовність як основа сталого розвитку сучасного українського суспільства: соціокультурний, релігійний, еколого-економічний і мистецький аспекти”. Львів 2008.</p> <p>4. Церква і соціальні проблеми. Екологія, економіка і християнська мораль: українська дійсність і перспективи. Збірник матеріалів Другої Міжнародної наукової конференції “Церква і соціальні проблеми”. Місіонер. Львів 2000.</p> <p>5. Християнин і світ. №3: Світ довкілля та екології.</p>			
10. Соціально-екологічне вчення католицької Церкви	Лекція 4 год.	<p>1. Відповідальність за створіння у вченні Папи Венедикта XVI / Бюро УГКЦ з питань екології. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2012.</p> <p>2. Папа Іван Павло II на тему створіння та екології. Збірник фрагментів документів на екологічну тематику / Екологічний центр Івано-Франківської Єпархії. – Івано-Франківськ: Видавництво ІФТА, 2006.</p> <p>3. Життя у Христі. Моральна катехиза / Комісія у справах катехизації при патріаршій курії. – Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2004. – 179 с.</p> <p>4. Відповідальність за створіння в Європі / Документи консультативних нарад з питань природного довкілля Ради Єпископських</p>			

		Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 292 с.			
11. Екологічна місія Церкви	Лекція 4 год.	<p>1. Відповідальність за створіння в Європі / Документи консультативних нарад з питань природного довкілля Ради Єпископських Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 292 с.</p> <p>2. Матеріали міжнародної наукової конференції “Духовність як основа сталого розвитку сучасного українського суспільства: соціокультурний, релігійний, еколого-економічний і мистецький аспекти”. Львів 2008.</p> <p>3. Мишаткина Т. Этика. Новое знание. Минск. 2002, 273-303: Экологическая этика.</p> <p>4. Християнин і світ. №3: Світ довкілля та екології.</p> <p>5. Церква і соціальні проблеми. Екологія, економіка і християнська мораль: українська дійсність і перспективи. Збірник матеріалів Другої Міжнародної наукової конференції “Церква і соціальні проблеми”. Місіонер. Львів 2000.</p>	4 год. Таблиця №	3 б.	1 тижде нь
12. Екологічний іспит сумління	Лекція 4 год.	<p>1. Шеремета В. Екологічний дороговказ: маленькі поради для великих змін.- Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009.- 160с.</p> <p>2. Відповідальність за</p>	4 год. Таблиця № 6	3 б.	1 тижде нь

		<p>створіння в Європі / Документи консультативних нарад з питань природного довкілля Ради Єпископських Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 292 с.</p> <p>3. Церква і соціальні проблеми. Екологія, економіка і християнська мораль: українська дійсність і перспективи. Збірник матеріалів Другої Міжнародної наукової конференції “Церква і соціальні проблеми”. Місіонер. Львів 2000.</p>			
13. Екологічний гріх	Семинар год.	<p>1. Відповідальність за створіння у вченні Папи Венедикта XVI / Бюро УГКЦ з питань екології. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2012.</p> <p>2. Папа Іван Павло II на тему створіння та екології. Збірник фрагментів документів на екологічну тематику / Екологічний центр Івано-Франківської Єпархії. – Івано-Франківськ: Видавництво ІФТА, 2006.</p> <p>3. Життя у Христі. Моральна катехиза / Комісія у справах катехизації при патріаршій курії. – Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2004. – 179 с.</p> <p>4. Шеремета В. Екологічний дороговказ: маленькі поради для великих змін.- Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009.- 160 с.</p>	5 год.	5 б.	2 тижні
		<p>Питання для обговорення:</p> <p>1. Вчення Католицької Церкви;</p> <p>2. Вчення Православної Церкви</p> <p>3. Вчення Протестантський спільнот</p>			

14. Роль Церкви у вирішенні екологічної кризи	Семінар р 2 год.	1. Відповідальність за створіння у вченні Папи Венедикта XVI / Бюро УГКЦ з питань екології. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2012. 2. Шеремета В. Екологічний дороговказ: маленькі поради для великих змін.- Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009.- 160 с. 3. Відповідальність за створіння в Європі / Документи консультативних нарад з питань природного довкілля Ради Єпископських Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 292 с. 4. Зербіно Д. Гжегоцький М. Екологічні катастрофи в світі та Україні. Львів 2005.	6 год. Питання для обговорення: 1. Завдання Церкви у збереженні природного довкілля 2. Сакраментальне життя у екологічному вимірі 3. Екологічне вчення Церкви	10 б.	2 тижні
Всього лекцій			30 год.	20 б.	
Всього семінарів			5 год.	25 б.	
Тести				15 б.	
Залік				40 б.	
Все разом			90 год.= 30+15+3+42		

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи: Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, представлення доповіді за заданою темою. Методи письмового контролю: модульне письмове тестування, есе. Відвідування лекційних занять та участь в семінарах впродовж семестру є обов'язковим елементом оцінювання
Вимоги до письмової роботи	Письмові завдання повинні бути виконані у відповідності до загальних норм написання письмових робіт, забороняється плагіат. Оцінювання залежить від якості аргументів та вміння спростувати контраргументи, як також від рівня аналізу та порівняння. Письмові завдання повинні бути виконані не пізніше, ніж до початку наступного заняття (лекційного).

Семінарські заняття	Семінарські заняття покликані утвердити у студентів конкретні знання з дисципліни, розвивати вміння аналізувати проблематику, пропонувати шляхи вирішення, умінню проводити дискусії на актуальні теми з морального богослов'я, займати чітку християнську позицію
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до семестрового контролю – іспиту – із курсу «Етика екології» якщо він виконав наступні умови: – сума балів протягом семестру становить більше 20 балів. – обов'язково відпрацював всі пропущені семінарські заняття; – виконав відповідні письмові завдання.
7. Політика курсу	
<p>Політика курсу «Етика екології» передбачає прездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. Студенти, що слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття / невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, написати реферат або перекласти розповідь про об'єкт, написати колоквіум <u>у письмовій формі</u>). У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недобропорядності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.</p>	
8. Рекомендована література	
Основна	
<p>1. Відповідальність за створіння у вченні Папи Венедикта XVI. Бюро УГКЦ з питань екології. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2012.</p> <p>2. Відповідальність за створіння в Європі. Документи консультативних нарад з питань природного довкілля Ради Єпископських Конференцій Європи (1999-2004) // упор. Володимир Шеремета. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010.</p> <p>3. Енцикліка Святішого Отця Франциска. «Laudato Si» Про турботу за наш спільний дім. – Київ-Івано-Франківськ-Дрогобич: «Коло», 2019. http://www.vatican.va/content/dam/francesco/pdf/encyclicals/documents/papa-francesco_20150524_enciclica-laudato-si_uk.pdf</p> <p>4. Життя у Христі. Моральна катехиза. Комісія у справах катехизації при патріаршій курії. – Львів: УКУ, 2004.</p> <p>5. Катехизм Католицької Церкви. Синод Української Греко-Католицької Церкви. – Жовква: Місіонер, 2002. https://familychristianblog.files.wordpress.com/2017/03/kkc-v1-2-2.pdf.</p> <p>6. Компендіум Соціальної доктрини Церкви, Київ: Кайрос, 2008. – 546. http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pc_justpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_uk.pdf.</p> <p>7. Папа Іван Павло II на тему створіння та екології. Збірник фрагментів документів на екологічну тематику / Екологічний центр Івано-Франківської Єпархії. – Івано-Франківськ: Видавництво ІФТА, 2006.</p> <p>8. Церква і соціальні проблеми. Екологія, економіка і християнська мораль: українська дійсність і перспективи. Збірник матеріалів Другої Міжнародної наукової конференції “Церква і соціальні проблеми”. Місіонер. Львів 2000.</p> <p>9. Шеремета В. Екологічний дороговказ: маленькі поради для великих змін.- Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009.- 160с.</p>	
Додаткова література	
<p>10. Білявський Г. Фурдуй Р. Костіков І. Основи екології. Підручник. 2-ге вид.- Київ, 2005.</p> <p>11. Добровольський В. Екологічні знання. Харків 2005.</p> <p>12. Зербіно Д. Гжегоцький М. Екологічні катастрофи в світі та Україні. Львів 2005.</p> <p>13. Екологічний вісник. Божий дивосвіт // щомісячний додаток до Нової Зорі.</p> <p>14. Екологічна етика; основні принципи. https://stud.com.ua/19243/etika ta estetika/ekologichna etika osnovni printsipi.</p> <p>15. Екологічна етика : навчальний посібник / В.С. Борейко , О.М. Шуміло, В.В. Шеховцов, О.О. Шуміло; за заг. ред. О.М. Шуміла. – Харків: Право, 2015. – 304 с. http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/308/Ekolohichna%20etyka_Navchalnyi%20posibnyk_Shumilo_2015.pdf?sequence=3&isAllowed=y</p> <p>17. Етика відносин з природою: навчально-методичний посібник / О. Пруцакова, Н. Пустовіт, А. Логінова, Г. Тарасюк. – Кропивницький: Імекс-ЛІТД, 2019. – 180 с. https://dea.edu.ua/img/source/Book/%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%90%D0%92%D0%86%D0%94%D0%9D%D0%9E%D0%A1%D0%98%D0%9D%D0%97%D0%9F%</p>	

[D0%A0%D0%98%D0%A0%D0%9E%D0%94%D0%9E%D0%AE_%D0%97%D0%9D-124-19.pdf](#).

18. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Лібра. Київ 2001.

19. Крисаченко В. Хилько М. Екологія. Культура. Політика: Концептуальні засади сучасного розвитку. Київ 2002.

20. Кундієв Ю. (ред.) Антологія біоетики. БаК. Львів 2003. Розділ 8. Біоетика і довкілля. (с.417-459); розділ 9: с. 464-469: Нейко Є. М. та інші. Біоетичні аспекти екологічної освіти у вищих навчальних медичних закладах).

21. Маєр-Абіх К. Повстання на захист природи. Від довкілля до спільносвіту. Пер з нім. Анатолія Єрмоленка. Лібра. Київ 2004.

22. Матеріали міжнародної наукової конференції “Духовність як основа сталого розвитку сучасного українського суспільства:соціокультурний, релігійний, еколого-економічний і мистецький аспекти”. Львів 2008.

23. Мишаткина Т. Этика. Новое знание. Минск. 2002, 273-303: Экологическая этика.

24. Прикладна етика. <https://textbook.com.ua/etika-ta-estetika/1473446682/s-9>.

25. Християнин і світ. №3: Світ довкілля та екології.